

מראי מקומות- חולין ק"ג

אבר מן החי, וא"כ לימא כאן שהוא משום דאיסור טריפה שאני, ולמה ה' צריך לבאר משום דס"ל בעלמא דאיסור חל על איסור. וכ' להוכיח מזה דמה דאמרי' דאיסור טריפה יכול לחול על איסור אבר מן החי, זהו רק היכא דחל על חלב, דמתוך שחל על האיסור חלב, חל ג"כ על איסור אבר מן החי של החלב, אבל לא מצינו דיכול איסור טריפה לחול על איסור אבר מן החי היכא דאינו חלב.

[ויש לפקפק קצת בדיוק של של הנ"ב, דהא כ' רש"י בד"ה מ"ס אתי חייל, קסבר איסור חל על איסור, ולכא' צ"ל דלאו דוקא הוא, שהרי רש"י כ' למעלה דבכה"ג י"ל דחייל משם דחמור איסור אבר מן החי משום דאיסורו נוהג בבני נח, ולכא' עכצ"ל דמש"כ רש"י דקסבר איסור חל על איסור, אין מוכרח לומר דס"ל כן בעלמא, אלא אף אם ס"ל כן דוקא בכה"ג יכול לכתוב רש"י לשון זה. אולם עוד דקדק הנ"ב מהא דלא נקט הגמ' לשון שכן חל על חלב כדלקמן, וא"כ מדיוק זה שפיר יש להוכיח דבריו.]

(ה) **איסור אבר ואיסור טריפה בהדי הדדי קאתו-**
ע' בחזון איש (יו"ד ג', ג'), דהעיר דהא בשעה שתלש האבר מן הבהמה, כיון שאינו יכול לחזור ולחיות הוי לי' דין טריפה, אבל כל זמן דאינו נחתך לגמרי הוי רק מצות פרוש דרבנן עליה, ולכא' אינו עובר עדיין אבר מן החי, וא"כ נמצא דטריפה קדים. ותי' א) אפשר דנהי דשחיטת טריפה מהני לטהר אבר המדולדל מטומאה, אולי מ"מ אינו מציל האבר מדין אבר מן החי. ב) אפי' אם אמרי' דבאמת יש לו תקנה בשחיטה, אבל מ"מ י"ל דחייל עליה דין אבר מן החי השתא כמו כל הבהמה למ"ד בהמה לאברים עומדת, וכמו דאמרי' לעיל (קב:) דמהני מחשבה לאברים, וה"נ בנתלש רובו לא גרע ממחשבה (ואף דלכא' כיון דחושב לתלוש צריך להיות עומדת לאברים, י"ל דנתלש מאליו או תלשו קוף, ומ"מ כיון דנתלש האבר, ממילא לאברים עומדת). וא"כ נמצא דשפיר חל האיסור טריפה והאיסור אבר מן החי בהדדי. וע"ע בתפארת יעקב דכ' דלכך פרש"י כגון דנחתך מן הארכובה ולמעלה, דאז אינה טריפה עד שנחתך לגמרי, וא"כ שפיר הוי איסור טריפה ואיסור אבר מן החי חלין בהדדי.

(ו) **איסור אבר ואיסור טריפה בהדי הדדי קאתו-**
הק' תוס' בשבועות (כד. ד"ה האוכל) בשם

(א) **ומר סבר בהמה בחיי' לאו לאברים עומדת,**
ולא אתי איסור אבר חייל אאיסור טריפה- שמעתי להק' ממו"ר הרה"ג ר' משה בראון שליט"א, למה לא חל איסור אבר מן החי על איסור טריפה, הרי איסור טריפה הוא רק על מה שהוא נאכל, ואיסור אבר מן החי חל על כזית שיש בה גם גידין ועצמות, וא"כ למה אינו חל [ולכא' צריכין לאוקמי' בציור דה' כזית בשר והי' אסור, דבזה שייך המח' אם חל אבר מן החי על איסור טריפה, וצ"ע על סתימת המפרשים בזה].

(ב) **דכ"ע לאו לאברים עומדת- פרש"י, וכיון**
דבשעת לידתה נטרפה, איסור טריפה קדים.
כ' המהרש"א, דדברי רש"י אינם מדוקדקים, שהרי עכשיו קיימין למ"ד לאו לאברים עומדת, וא"כ, אפי' אם נטרפה לאחר לידתה, מ"מ יהי' חל האיסור טריפות קודם איסור אבר מן החי. וכ' הלב ארי' דכוונת רש"י לומר דלאוקימתא דאביי מיירי שנטרפה בשעת לידתה, ולכן איסור טריפה קדים, לאפוקי אוקימתא דרבא, דמיירי שתלש אבר ונטרפה בו, דאז לא ה' איסור טריפה קדים (אבל אה"נ, אם ה' נטרף לאחר לידתה קודם שנתלש האבר, ודאי ה' האיסור טריפה חל קודם האיסור אבר מן החי).

(ג) **מר סבר אתי איסור אבר חייל אאיסור**
טריפה- פרש"י, שכן איסורו נוהג בבני נח,
ולכן יכול לחול על איסור טריפה. והעיר **בהערות להגרי"ש**, א"כ משמע דר' יוחנן ס"ל כר' יהודה דס"ל סברא זו, והרי אנן קיי"ל כרבנן, ודחה דצ"ל דכוונת רש"י הוא דחייל לבני נח ולכן משום איסור מוסיף חייל גם גבי ישראל.

(ד) **וכגון שנטרפה לאחר מכאן, ובמיתאי איסור**
טריפה חייל אאיסור אבר קמיפלגי- פרש"י,
וס"ל לר' יוחנן דאיסור חל על איסור. ולכא' משמע מלשונו דצ"ל דר' יוחנן ס"ל דאיסור חל על איסור ממש. והק' הנודע ביהודה (תנינא, או"ח קכ"א), למה צריכין לומר כן, הרי אי' לקמן בסוגיין דשאני איסור טריפה דיכול לחול על איסור חלב, וגם מבואר צד בגמ' דיכול לחול איסור טריפה על איסור

אמרי' דגם זה חשיב אכילה אחת כשאוכלם בכדי אכילת פרס [כ"נ בכוונתו].

(י) **אכילת במעיו בעינן- פרש"י**, כשהוא יורד לתוך מעיו, ופי' **החתם סופר**, דאין הפירוש באכילת מעיו בקיבה ממש, אלא כשיצא מבית מקום גרונו לבית בליעתו נקרא מעיו, והוא מקום נבלת עוף טהור. וכ' דבזה מיושב קו' **תוס'**, דהק' דאינו ממחר כ"כ לעכל, דאינו במקום עיכול, אלא במקום מעבר האוכלין, ומיד עובר ממקומו ולא יפגשו זה בזה.

(יא) **אכילת מעיו בעינן וליכא- פי' בהערות הגרי"ש**, דכיון דצריך הנאת מעיו, א"כ אף כשנכנס בן החניכיים, מ"מ הוי כחלקו מבחוץ, משא"כ לר' יוחנן דתליא בגרונו, א"כ בחניכיים הוי תחלת האיסור, ולא אכפת לן שאח"כ חלקו.

(יב) **אכל חצי זית והקיא, וכו'- כ' הרמב"ן** דעכצ"ל דכאן לא איירי באבר מן החי, אלא בבשר מן החי, או שאר איסורי תורה דשיעורן כזית, דאם באבר מן החי, הרי כיון דחידוש הוא, הרי בעינן לצרופי ב' גידין ועצמות, וכו' דמי בשם ר' יוחנן לעיל. אבל **רש"י פי' דהא דר' אסי פליג אהא דר' דימי לעיל דס"ל דחלקו בחוץ פטור**, ותמה **המהרש"א** על פירושו, דאיכא למימר דר' אסי בשם ר' יוחנן לא איירי באבר מן החי אלא בשאר איסורין, דכ"ע ס"ל דחייב בחצי זית זה אחר זה, וכמש"כ הרמב"ן.

הריצב"א, איך חיילי הני איסורין, הרי הבהמה היתה לעולם באיסור אינו זבוח, וא"כ לכאור' אין שייך ששום איסוריו יהיו חלין על זה. ולכן כ' להוכיח מזה ד"וובחת" לא בא לאסור, דמחיים אסור משום אמה"ח, ובמיתה אסור משום נבילה, אלא בא להתיר את האסור.

(ז) **אכל חלב מן החי מן הטריפה לוקה ג'- כ' הרשב"א** דצריכין לומר דהאיסור חי הוא אבר מן החי ולא בשר מן החי, דלר' יוחנן בשר מן החי וטריפה נלמדים מקרא א' ואינו לוקה אלא א'. והק', א"כ בחלב מה שייך אבר מן החי איכא, איזה אבר הוא זה. והביא מהרמב"ן דתי' כגון שתלש כוליא בחלבה, שהוא אבר מן החי בפנ"ע, אבל כ' הרשב"א דאינו מחזור, דהא משמעות הגמ' הוא דאכל החלב בפנ"ע. והביא מהרמב"ם דהחלב עצמו נקרא אבר מן החי, ואבר שאין בו עצם וגידין, בין שחתך כולו בין שחתך מקצתו הרי"ז אסור משום אבר מן החי, ואבר שיש בו עצם אינו חייב עליו משום אבר מן החי עד שיפרוש כברייתו, בשר, עצמות, וגידין.

(ח) **חלקו מבחוץ מהו- פרש"י**, כיון דאבר מן החי חידוש הוא, דהא גידין ועצמות דעלמא לא מיחייב עליהו והכא חייב, א"כ י"ל דאין לך בו אלא חידוש, ואינו חייב אלא באכלה בב"א. והק' **רעק"א**, אם זהו ביאור השאלה, א"כ לימא דה"ה למה דקיי"ל דאין בגידין בנותן טעם, ומ"מ חידוש התורה דחייב אם אכלו, נימא ג"כ דאינו חייב אא"כ אכלה בב"א, ולא מצינו כן, וצ"ע [עוד יש לעי' לפי' ר' גרשום בסוגיין, דפי' דשאלת הגמ' הוא לענין חלב, הרי לכאור' אין שייך ביאור השאלה של רש"י, דמהו החידוש שיש באכילת חלב טפי משאר איסורי אכילה, וא"כ למה נאמר דדוקא בכה"ג צריך לאוכלה בב"א, וצ"ע].

(ט) **מחוסר קריבה לאו כמחוסר מעשה דמי- פי' החתם סופר**, דגם ר"א מודה דאין לך בו אלא חידוש באבר מן החי, רק דס"ל דמה דאמרי' דאין לך בו אלא חידוש, היינו היכא שיש רק חצי זית לפניו, ואף דבכל אכילות דעלמא יכול לצרף גם חצי זית שאינו לפניו אם הביאו לפניו בכדי אכילת פרס, באבר מן החי אמרי' דלא מהני. אבל היכא ששני החצי זיתים לפניו, ואינו מחוסר אלא קריבה, בזה